

A halál naponta érkezik

Keresztény-muszlim háborúzás Afrikában

Ervé Vasszeré a telekhatárig megy elébe látogatóinak, üdvözlésül kinyújtja a kezét, sőt valamelyest kitarja a karját is, olyan gesztusként, amelyet aztán nem fejez be valódi öleléssel. A 43 éves férfi ritkán kap látogatót ezekben a napokban, öröme félreismerhetetlen. Vasszeré Banguiban lakik, a Közép-Afrikai Köztársaság fővárosában, ahol általánossá vált az erőszak a muszlim és keresztény milíciák között.

A válság 2003 márciusában kezdődött, a *Séléka* („Szövetség”) nevű, túlnyomóan muszlim lázadókoalíció puccsával. A lázadók súlyos háborús bűncselekményeket követtek és követnek el a keresztény lakosság ellen, amely erre fegyveres csoportokat hozott létre. *Anti-Balaka* („A macseték ellen”) néven helyi milíciák, valamint a hadseregből megszökött katonák és banditák jöttek össze, és azóta szörnyű büntettek követnek el a muszlimok ellen, és egyre gátlástalanabban fosztogatnak.

Az ENSZ becslése szerint már 2000 embert öltek meg a két vallás híveiből. Az országban kereken egymillió ember van menekülőben, tízezrek kerestek menedéket a határon túl. A népességnek több mint a fele segítségre szorul, figyelmeztet az ENSZ: élelemre, tiszta ivóvízre, orvosi kezelésre. Azoknak az aránya, akik ténylegesen kapnak segítséget, csekély. A kereken 1600 francia és mintegy 6000 afrikai katona nincs abban a helyzetben, hogy megakadályozza a gyilkosságokat, fosztogatásokat és a száműzéseket.

Vasszeré mostanság már nemigen számít olyan vendégekre, akik békés szándékkal érkeznek, inkább félelem fogja el, ha zajokat hall a nagy vaskapu felől, amely a családja telkét védő falban áll. Vasszeré muszlim, szomszédai legtöbbször viszont keresztény. „Félek”, mondja. Fél a szomszédaitól, akikkel azelőtt olykor összejöttek egy kicsit csevegni, vagy ha arra nem volt idő, akkor barátságosan köszöntek egymásnak, és váltottak néhány szót, ha a negyed utcáin összefutottak.

Vasszeré ritkán megy a kapu elé

Vasszeré világoskék, aransárga himzésű *gandurát* visel, sok muszlim földig érő öltözetét. Korábban úgy vette föl a *gandurát*, hogy nem sokat töprengött a ruházatán. Néhány hónapja megváltozott a helyzet. „Ha *gandurában* mész az utcára, az életedet kockáztatod.” Most, ha egyáltalán kimegy az utcára, inget és nadrágot hord. De a 43 éves férfi különben sem lép ki szinte sosem a kapu elé. „Úgy élek, mint egy börtönben.”

Vasszeré a feleségével és a gyerekeivel, valamint néhány fivérével és nővérével, illetve azok családjával a Miskine városnegyed egyik házában él, abban a negyedben, amelyben korábban muszlim és keresztény szomszédok éltek együtt. De most sok ház üresen áll. A lakók templomokban, mecsetekben vagy iskolákban kerestek menedéket, vagy éppen Bangui repülőterén: kereken 100 000 ember táborozik részben már hónapok óta a kifutópályák melletti gyepes területen. A muszlimok saját táborukban tanyáznak.

Ervé Vasszeré csak három napja tért haza családjával az egyik templomból. A túlszűfolt, ideiglenes táborban tartósan elviselhetetlenek voltak a higiéniai körülmények és az állandó nyugatlanság, még akkor is, ha az elzártság ott legalább kaptak valami ételmiszert, kukoricalisztet, rizst és babot. Vasszeré családja most még egyszer megkísérli az otthoni életet. „De félek.”

Pedig Vasszeré és családja példa arra, hogy a két vallási közösség korábban viszonylag mennyire problémátlanul élt együtt. Vasszeré apja muszlim volt, anyja keresztény. Őt magát előbb katolikusnak keresztelték, és csak később tért át az iszlámra. Fivérei és nővérei, akikkel együtt lakik, keresztények maradtak. Felesége, *Princia Kossingou* szintén keresztény. Kilenc gyereküket részben katolikusnak kereszteltették, részben az iszlámba vezették be őket.

„De most úgy érzem, hogy még a családom is egyre inkább elutasít”, meséli Vasszeré. A beszélgetésre a kis lakószobába invitált, amelyet feleségével használ. Minden családnak

van egy vagy két saját szobája, a teraszt és az udvart közösen használják. „A testvéreim azt mondják, a muszlimok rossz emberek, és hagyjam abba a mecsetbe járást.” Az utóbbi tanácsot kényszerűségből különben is követi: „A keresztények minden mecsetet leromboltak a városnegyedekben, csak a nagy központi mecset maradt meg.” De oda hosszú az út, és ezáltal túlságosan veszélyes. „Most itthon imádkozom, egyedül. Rejtekben.” Már csak a felesége húz hozzá, de ő is ismételtelen arra kéri, hogy inkább menjen vele a templomba: „Hiszen ott is imádkozhat az Istenéhez. De a mecsetbe elmenni egyszerűen túl veszélyes.” Hét muszlim barátját már megölték, a többiek közül a legtöbben elmenekültek.

Az utolsó barátnő: Nadifa

Már a gyerekeiket is megfenyegették, mondja a feleség: „Muszlim gyerekeinknek időközben megtiltottuk, hogy fejkendőt vagy más iszlám öltözetet viseljenek”, mondja halk hangon. Számára ez kudarc. Gazdaságilag is nehezzé vált a fennmaradás: Vasszeré gyémántkereső volt, de a lelőhelyekre vezető út már hónapok óta túlságosan veszélyes a dühöngő erőszak miatt. Eddig megtakarításaiból és alkalmi segélyekből tudott megélni a család, „de lassan a végére érünk”, mondja Kossingou.

Néhány megmaradt barátnője közé tartozik *Nadifa Asszana*, aki a szomszédságban lakik, és bátorkodott megtenni idáig azt a néhány száz métert. Ő is vegyes házasságból származik, mint Vasszeré: muszlim férfi és keresztény nő lánya. Szülei már régen meghaltak. Ő maga keresztény, és muszlim fivérével, illetve azok családjával szintén a túlnyomóan keresztény Miskine negyedben lakik. „Talán még veszélyeztetettebbek vagyunk, mint a többiek”, mondja a 28 éves nő. „A keresztények azt gondolják rólam: Hát ez 50%-ban muszlim, tehát gyakorlatilag muszlim nő. És a muszlimok ugyanezt gondolják a fivéreimről: ezek alapján véve keresztények.” Asszana és családja úgy érzi, minden oldalról mustrálgatják, fenyegetik és üldözik őket. Bőven kaptak már halálos fenyegetést is, és a

keresztény szomszédok kifosztották a házukat, amíg ők átmenetileg egy tempolomba menekültek. Csak hazatérésük után vált világgossá számukra, hogy a szomszédok azért óvták őket egy küszöbön álló támadástól, és kényszerítették ezzel menekülésre őket, hogy zavartalanul kirabolhassák a házukat. Mindenekelőtt ez dúlta fel, és nyomasztja mélységesen Asszanát. „Mindig jól megértettük egymást. És most ez történt.” A 28 éves Nadifa Asszana nagyon halkán beszél. „A családom fél, én is félek, nagyon szomorúak és boldogtalanok

vagyunk. Hogyan érthetnénk meg ezt a viselkedést olyan emberek részéről, akikkel éveken át jó viszonyban voltunk?”

Asszana most már csak kevés dolgot veszíthet el. Iskolai elvégzése után turisztikai eladói képesítést szerzett, majd egy francia nő turisztikai vállalkozásában dolgozott. Főnöke asszonya rég elmenekült az erőszak elől, vállalkozását megszüntette. Hogy valamiképp életben maradjon, Asszana elkezdett tűzfát gyűjteni, és megpróbálta eladni. „De a szomszédaim semmit sem vásárolnak tőlem.”

Esténként többnyire hazaviszi a fát – miközben családjának alig van mit megfőznie a tűzön.

Asszana legszívesebben csatlakozna a menekülő muszlimok valamelyik szekérkaravánjához, mindegy, hogy melyik szomszédos országba. „De az ilyen konvojokat gyakran megtámadják, tehát a menekülés is életveszélyes.” Már csak egyetlen célja van: kitalálni, családjával együtt hogyan hagyja el a lehető leggyorsabban és félig-meddig biztonságosan egykori hazáját.

Bettina Rühl

Forrás: Publik-Forum, 2014/6

Grönlandon megtisztult

Ahmed Akkari imám pálfordulása

„Kerekébb lettem”, mondja Ahmed Akkari önironikusan. Ez nem csupán teltebb, most szakáll nélküli arcára vonatkozik, hanem testesebb alakjára is. Gondolkodásában sem olyan sarkos már a 34 éves férfi, mint akkoriban, hét évvel ezelőtt, amikor kulcsszerepet játszott abban a karikatúraválságban, amely az iszlám világban gyűlölettárgyává tette Dániát. „Azt hittem, hogy mindez a jó és a rossz közötti harc. Mindazok, akik másként gondolkodtak, ellenségek voltak, akik ellen harcolni kell.” A korábbi radikális iszlamista most azt mondja, hogy megértette a toleráns társadalom értékét, s hogy abban mindenkinek helye van, és úgy gondolkodhat és élhet, ahogyan akar.

Hosszú út áll Ahmed Akkari mögött, két szempontból is: Hétévesen menekült gyerekként érkezett szüleiivel Libanonból Dániába. Apja egyike volt azon bevándorlók-nak, akik be akartak tagozódni új hazájukba, de a fiú iszlamista környezetben talált barátokra, megszakította tanulmányait, a szent iratokat olvasta és imám [előimádkozó] lett belőle.

Amikor a *Jyllands-Posten* c. újság föl akarta mérni a muszlimok toleranciáját és a véleményszabadság határait, és tizenkét karikatúrát közölt Mohamedről, Ahmed Akkari azoknak az iszlamista szervezeteknek a szóvivője volt, amelyek tiltakoztak „a próféta megsértése” ellen, és bojkottkérését követeltek, nem csupán az újságtól, hanem a dán államtól is. Amikor ez elmaradt, azonos érzületű társaival elutazott több arab országba, hogy Dánia elleni tiltakozásra izgassa fel az ottani hívőket.

A történet eredménye: dühödte demonstrációk a dán nagykövetségek előtt, amelyek közül többet is felgyújtottak, mintegy száz halott a biztonsági erőkkel folytatott összecsapások nyomán, vásárlási bojkott, amely hónapokra száműzte a dán árukat az arab szupermarketekből. Iszlamista terrorcsoportok dán célpontok elleni támadásra hívtak fel. Akkari ma azt mondja: szégyelli magát akkori szerepéért.

Gondolkodásának megváltozása „hosszú út nyomán született felismerés”, mondja. Akkor kezdett el kételkedni, amikor látta, hogy egyes arab országokban „politikai célok és egyéni érvényesülés érdekében hogyan élnek vissza a vallással”, és felismerte, hogy ő maga is „ugyanazon az úton jár”. Visszavonult a nyilvánosságtól, és népi iskolai tanítóként Grönlandra ment. Magányában a történelemről és a társadalomról szóló könyveket olvasott.

„Okosabb lettem”, mondja: „Elvesztettem az egyetlen igazságba vetett hitemet.” És a Mohamed-karikatúrák? Most úgy véli, hogy a *Jyllands-Posten* természetesen joga volt közölni a képeket: „Nem vagyok biztos abban, hogy helyes volt a módszer, de elfogadom az újság motívációját.”

Sokan még szkeptikusan reagálnak Akkari változására. Az iszlám ellenfelei krtizálják a mozgatórugóit, egykori harcostársai elfordulnak tőle. De *Kurt Westergaard*, aki a vitatott karikatúrákat rajzolta, és aki azóta állandó rendőrségi felügyelet alatt él, megbocsátott neki: „Már nem vagy iszlamista, hanem humanista vagy, és ilyenekre van szükségünk”, mondta egy alkalommal kávézás közben. „Te jó ember vagy”, felelte Akkari annak a férfinak, akiről egykor azt gondolta, hogy megérdemli a pokol tűzét.

Hannes Gamillscheg

Forrás: Publik-Forum, 2013/15

